

Den tredje Schützfesten i Wuppertal-Barmen.

Heinrich Schütz är en av de mästare, som musikhistorikern alltid nämnt med vördnad och uppskattning. Men det är först på senare tiden, som man fått ögonen upp för, att hans musik inte endast hör historien till utan även är något för vår tid. Det finns mycket i denna musik, som är alltför tidsbetonat och som därför för oss knappast har mer än historiskt intresse, men hans väldiga produktion rymmer mycket av oförgånglig skönhet. Det gäller blott att med varsam hand och med blick för vad vårt gudstjänstliv och vår kyrkomusik kräver, välja med urskillning.

Neue Schützgesellschaft har som namnet säger tagit som sin uppgift att framföra Schütz verk och att verka för ny förståelse för den protestantiske mästaren. Den tredje Schützfesten hölls under stor tillslutning den 7—9 januari detta år i Wuppertal-Barmen.

Miljön för denna fest var kanske ej den bästa. Wuppertal är en industristad, och det lugn och den ro, som man önskar vid en musikfest som denna, saknades. De svåra tiderna, arbetslöshet, kommunistdemonstration och oro gjorde sig gällande. Wupperfelderkyrkan, där de flesta musikuppförandena ägde rum, stämde ju inte precis sinnena till andakt hos oss främlingar. Men vi voro ju i kalvinistiskt betonade trakter. Den gästfrihet och den glädje över vår närvaro, som visades oss, överskyldes också mycket, och hängivenheten och entusiasmen för Schütz och hans verk, som festen gav uttryck åt, måste man skänka sin odelade beundran.

Programmet var intressant och väl sammanställt men för rikligt tilltaget. Inte mindre än ett femtiotal verk gävos under dessa tre dagar. Det får naturligtvis be-

traktas som ett fel från ledningens sida att låta en och samma kör och dirigent svara för framförandet av femton krävande körverk, bland dem flera större. Den uppgiften får väl anses vara omänskligt stor. Det tekniska utförandet blev också lidande härpå och ej alltid av så hög klass som man kunnat och hade rätt att vänta. Trots detta hade denna Schützfest mycket av värde att ge, och för den, som intresserar sig för Schütz och utförandet av hans verk, gav denna fest nya uppslag och nya synpunkter.

Schütz framträder i en musikalisk brytningstid, som vi kanske ej förrän i våra dagar ha någon motsvarighet till och detta sätter också sin prägel på hans verk. Han står så att säga på tröskeln mellan två olika skeden. Vi få ej räkna med att finna mästaren till »Jesu sju ord på korset» — det verk, som vi här hemma känna bäst till — vara densamme i alla övriga verk, något, som denna Schützfest med all tydlighet visade. Den mångsidighet och de olika stilproblem, som möta oss hos Schütz, bör vara ett intressant och givande studium. Men det ställer också stora krav på den, som vågar sig på en sådan uppgift. Detta är väl också orsaken till att vi ännu sakna en större, grundläggande undersökning om Schütz och de många stilproblem, som möta oss i hans konst.

Schützfesten i Wuppertal torde vara den första i sitt slag, där man försökt låta mästaren genom sina verk tala sin egen tids språk. Vid återgivandet använde man sig av tidstroga instrument — cembalo, olika slag av viola di gamba, blockflöjter, gamla basuner o. s. v. Man hade dessutom för detta tillfälle byggt två mindre orglar, positiv, med tidsbetonat

disposition för continuoledsagningen. Schütz ger själv mycket sparsamma upplysningar om, hur hans verk skola utföras, men för att få den rätta tidsfärgen, gick man till Prætorius »Syntagma Musicum», den viktigaste källan, då det gäller 1600-talets musik, instrument och instrumentering. Man ville således uppföra Schütz så stiltroget och historiskt som möjligt. Om detta är det lyckligaste sättet, då det gäller att göra Schütz levande för vår tid, är en fråga för sig. Faran för historisk konsert i stället för gudstjänst ligger mycket nära. Men ett sådant historiskt återgivande är naturligtvis av allra största intresse och betydelse för fackmusikern. Programmet var uppgjort så, att det skulle kunna belysa den Schütziska musikens ställning till föregångare, samtida och efterföljare. Man gav verk av Gabrieli, Lechner, Prætorius, Scheidt, Buxtehude m. fl. Detta gav den rätta reliefen åt Schützverken.

Schütz Juloratorium blev festens höjdpunkt. Det återgavs också genomgående på ett synnerligen förtjänstfullt sätt. Här liksom i »Jesu sju ord», »Musicalische Exequien» och passionerna gripas vi omedelbart av mästarens tonspråk. Det är levande musik. Den lilla »Sinfonia» som föregår textens »Låtom oss nu gå fram till Betlehem» bör särskilt omnämnas. Blockflöjterna förlånade den en säregen och oanad skönhet.

Av större körverk, som uppfördes, vill jag nämna Davids psalm 84 och III, den sextämmiga motetten »Die Himmel erzählen» och »Jauchzet dem Herren» för tre köror och instrument, vidare Magnificat och Fader Vår.

En av musikfestens intressantaste tilldragelser var den konsert, vari delar av »Geistliche Konzerte» och »Symphonie sacræ» för en och flera soloröster med basso continuo framfördes. Man förvånas över den mångsidighet, som dessa verk visa och de olika uttrycksmöjligheter, som Schütz besitter, då han »utlägger» bibel-

ordet. Än naivt och enkelt, än dramatiskt målande, än med en varm religiositet, som talar om egen upplevelse.

Den »Festgottesdienst», som ingick i programmet, blev tyvärr ej vad man hoppats. Det utlovades, att man med denna gudstjänst skulle visa, hur väl mästarens musik lämpar sig för gudstjänstbruk även i vår tid. Det blev nog mera av fest än gudstjänst. Vid denna högmässa uppfördes med och utan instrumentaledsagning inte mindre än sex körverk. Det säger tillräckligt om gudstjänsten som sådan. Men den gav säkerligen ej det rätta begreppet om Schütz betydelse i nutida gudstjänstliv.

Ett stort antal orgelkompositioner av Merulo, Frescobaldi, Sweelink, Prætorius m. fl. framfördes både vid konserterna och högmässan. Utförandet gav dock inte någon större behållning.

Schützrenässansen har också nått oss. Det är glädjande, att denne protestantiske mästare, så rik och givande, även fått bli vår egendom. Förutom en del motetter ges årligen i vårt land »Jesu sju ord», Exequien och Matteuspationen, den senare i Mendelssohns bearbetning. På Bärenreiters förlag har för några år sedan Matteuspationen utgivits i originalsättning utan ackompanjemang. Jag vill på det varmaste rekommendera denna. Kanske den vid en första påsyn inte verkar så lättillgänglig, men ett närmare studium skall säkerligen löna sig. Ännu ett par Schützverk skulle jag i detta sammanhang vilja rekommendera: Deutsches Magnificat, mästarens sista arbete, »Die deutsche Messe», en sammanställning av köror a capella ur »Zwölf geistliche Gesänge» samt »Drei biblische Scenen»: »Fariseen och publikanen», Påskdialog och »Jesus vid tolv års ålder i templet». Särskilt de tre senare verken skola i all sin enkelhet och innerlighet lära oss förstå storheten i Schütz' musik.

Josef Hedar.